

עפ"א 34007/04/21 - עלי פרא נגד מדינת ישראל, הלשכה המשפטית לאגף המכס ומע"מ, המרכז לגביית קנסות אגרות והוצאות

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"א 34007-04-21

לפני כב' השופט רפי כרמל, סגן נשיא, אב"ד
כב' השופט אריה רומנוב
כב' השופטת שירלי רנר

עלי פרא
ע"י ב"כ עו"ד רות לויים

המערער

נגד
המשיבים

1. מדינת ישראל
הלשכה המשפטית לאגף המכס ומע"מ
2. המרכז לגביית קנסות אגרות והוצאות

פסק דין

ערעור על החלטת בית משפט השלום בירושלים (כב' השופטת ג'ויה סקפה שפירא) מיום 7.4.21 בת"פ

8983/08.

כללי - השתלשלות העניינים

1. המערער הורשע על יסוד הודאתו בכתב אישום מתוקן בשתי עבירות של ניכוי תשומות בלי שיש לגביהן מסמך במטרה להתחמק מתשלום מס. מדובר בעבירות מס בהיקף כולל העולה על 3.2 מיליון ₪. המערער נדון לעונשי מאסר בפועל, מאסר מותנה וקנס בסך 100,000 ₪ או 10 חודשי מאסר כנגדו. גזר הדין ניתן בשנת 2010.

2. המערער לא שילם את הקנס. ביום 7.4.14 ניתן בעניינו של המערער צו מאסר. בשנת 2015 עוכבה פקודת המאסר לאחר שהמערער הודיע כי מילא הוראות מסוימות של בית משפט בנוגע לפניה למרכז קנסות. לאחר שהקנס לא שולם, ניתנה, ביום 20.11.17, פקודת מאסר נוספת. בקשה שהגיש המערער לבית משפט השלום לביטול צו המאסר נדחתה, אך ערעור שהגיש על כך לבית המשפט המחוזי (עפ"א 67128-01-18) התקבל לאחר שהתברר כי טרם הוצאת צו המאסר לא נמסרה למערער התראה כדין. על כן בוטלה ההחלטה על הוצאתו ונקבע כי ניתן יהא להמציא התראה חדשה לכתובות שצוינו בהחלטה. ביום 3.12.18 הוציאה המשיבה התראה חדשה טרם מתן צו המאסר והציגה אישור מסירה לב"כ המערער וכן תצהיר שנערך ע"י מוסר ההתראה. גם הפעם לא שילם המערער את הקנס. על כן, הוצא צו מאסר והמערער נאסר מכוחו. המערער הגיש בקשה לשחרורו והוחלט כי יוכל להשתחרר בכפוף לתשלום סכום של 20,000 ₪ (החלטה מיום 16.9.19 בת"פ 8983/08). ערעור על החלטה זו נדחה (ע"פ

19-09-43700 (מיום 19.9.19). בין לבין, ניתנה החלטה, ביום 18.9.19, בבית משפט קמא בתיק העיקרי (בת"פ 8983/08), הדוחה את בקשת המערער לביטול צו המאסר, תוך שנדחתה טענת ההגנה, לפיה, ההתראה לא הומצאה לבא כוח המערער ואישור המסירה שהוצג לבית המשפט הינו מזויף. בית משפט קמא דחה טענה זו לאחר שב"כ המערער לא צירפה תצהיר התומך בטענותיה ואף לא התייצבה לדין בבית המשפט. ערעור שהגיש המערער לביטול צו המאסר ולבחינת חלופה עונשית, מהטעם שנפל פגם במסירת ההתראה ומהטעם שיש לבחון את יכולתו לעמוד בהסדר חלופי לתשלום הקנס לאחר שלטענתו חלה החמרה במצבו הכלכלי והבריאותי - נדחה בפסק דין מיום 2.2.20, תוך שנקבע כי ההתראה נמסרה לו כדין (עפ"ג 19-09-66051).

3. הערעור שלפנינו נוגע בהחלטת בית משפט קמא, מיום 7.4.21, לפיה נדחתה בקשת המערער לביטול צו המאסר בטענה שהרכיב העונשי של מאסר חלף קנס התיישן. בהחלטה נקבע כדלקמן: **"העונש לא התיישן, שכן לאורך התקופה נעשו ניסיונות לבצעו והמבקש אף נאסר לאחר שהתחמק מריצוי עונש הקנס, עובדות אשר הפסיקו את מרוץ ההתיישנות"**.

טענות הצדדים

4. ב"כ המערער עותרת לביטול צו המאסר וטוענת כי בית משפט קמא דחה את בקשת המערער ממבלי לקיים דיון פרונטלי במעמד הצדדים, בהתאם להוראת סעיף 126 לחסד"פ, לפיו שומה עליו לבחון את יכולת המערער לשלם את הסכום, בשים לב לחלוף השנים בין המועד שהושת עליו ועד היום.

5. לטענת המשיבה, בתמצית, לא נפל פגם בהחלטת בית משפט קמא, שכן סעיף 126 לחסד"פ אינו מתייחס לדין על טענת התיישנות העונש (כפי שטען המערער), אלא להליך הפלילי בכללותו, ובעניינו של המערער - הליך זה הסתיים בפסק דין חלוט. לגבי טענת ההתיישנות נטען כי ההליכים אשר ננקטו כנגד המערער במהלך התקופה בכללותה, עצרו את מרוץ ההתיישנות והחלטת בית משפט קמא מיום 7/4/21 ניתנה יום קודם להפעלת פקודת המאסר. לגבי סכום החוב, נטען כי חובו של המערער עומד כיום ע"ס 167,377 ₪, מתוכו יתרת קרן בסך 72,676 ₪. המשיבה פירטה בתגובתה את ההליכים לגביית החוב שננקטו כנגד המערער, החל מיום מתן פסק הדין (10/5/2010), הליכים שכללו הוצאות פקודות מאסר מחד ובקשות לחלוטן מצד המשיב (ראה פרק השתלשלות העובדתית מעמוד 2 ואילך לתשובת המשיבה בערעור).

דיון

6. השאלה העיקרית הטעונה בירור הנה טענת המערער בדבר מתן החלטה בלא לקיים דיון במעמד הצדדים. כאמור, לאחר שבית משפט קמא דחה את בקשתו, הגיש המערער, ביום 13.4.21, בקשה לבית משפט קמא לביטול צו המאסר מהטעם שצו המאסר ניתן ללא קיום דיון פרונטלי. בקשה זו נדחתה בהחלטה מאותו היום, מהטעם שזכות הטיעון כבר ניתנה למבקש הן בבית משפט השלום והן בבית המשפט המחוזי טרם מתן פסק הדין, שהפך, בינתיים,

לחלוט. בנוסף, ביום 21.4.21 הגיש המערער בקשה נוספת לבית משפט קמא באותו ענין ומאותם טעמים, ולגביה נקבע כי יש להגישה לערכאת הערעור. המערער לא כלל החלטות אלה בערעור דנן.

7. גזר הדין בעניינו של המערער ניתן לפני כעשר שנים, במהלכן נפרע רק חלק קטן מאוד מתוך הקנס שנגזר עליו, הגם שבכל שלב ניתנה למערער הזדמנות נוספת להסדיר את הקנס. הקנס המקורי שהוטל על המערער הינו 100,000 ₪, מתוכו שולם סכום מזערי. בהחלטות בית משפט קמא נקבע, זה מכבר, כי מאז שנת 2018 לא ערך המערער מאמצים כלשהם על מנת להגיע להסדר עם המרכז לגביית קנסות, ובערעור נקבע כי הודעת המרכז לגביית קנסות על צו המאסר חלף קנס נמסרה לו כדין.

8. סגירת המעגל, מעגל שכלל הוצאת פקודות מאסר, בקשות לביטול, וערעורים שבאו בעקבות החלטות בית משפט השלום, באה לידי סיומה ביום 2/2/20, עת ניתן פסק דין בערעורו של המערער (עפ"ג 66051-09-19). הערעור נסוב, פעם נוספת, אודות בקשה לביטול צו מאסר בטענה שהצו בטל שכן לא ניתנה למערער התראה כמתחייב על פי דין, ובכל מקרה, ההתראה לא הומצא כדין. טענות המערער נדחו, ונקבע כי: **"על המערער לשאת, על כן, ביתרת תקופת המאסר חלף הקנס. מתקופה זו, בת עשרה חודשים, יש לנכות הימים בהם היה המערער נתון במעצר או מאסר עקב אי תשלום החוב וכן לנכות מימים אלה תקופה בגין תשלומים שביצע ע"ח החוב, לפי הפירוט הבא: יש לחשב את חלקם היחסי של התשלומים שבוצעו בפועל מתוך קרן החוב בסך 100,00 ₪ ולקזז חלק יחסי זה מתקופת המאסר (לדוגמא: אם המערער שילם מחצית מסכום הקרן, ויש לזקוף כל סכום ששולם ע"ח הקרן, כי אז יתרת תקופת המאסר תהא חמישה חודשים בניכוי ימי מאסרו/מעצרו).**

המערער יתייצב ליתרת תקופת המאסר חלף הקנס, ביום 1/3/20 עד השעה 10:00 בבית המעצר ניצן".

9. בקשת רשות ערעור שהגיש המערער על פסק הדין מיום 2/2/20 - נדחתה ביום 1/3/20 (רע"פ 1607/20). המערער לא שילם את יתרת חובו ולא התייצב לריצוי עונש המאסר ולא רק זאת, אלא שביום 1/3/20 ביצע המערער, לכאורה, תשלום סך של 20,000 ₪, אולם ביום 10/5/20 התקבל עדכון ממזכירות בית משפט לפיו עסקה זו, שבוצעה באמצעות כרטיס אשראי, בוטלה עקב התכחשות. אשר על כן, המרכז לגביית קנסות פעל ליישום פסק הדין מיום 2/2/20, החוב עודכן והוצאה פקודת מאסר לחתימת בית משפט, פקודה שנחתמה על ידי בית משפט ביום 8/11/20. בעקבות כך, המערער הגיש בקשה נוספת ביום 7/4/21 לביטול פקודת המאסר, בעקבותיה באה ההחלטה מושא הערעור. לאחר שהבקשה נדחתה, המערער נעצר אך שוחרר לאחר מכן ועוכב ביצוע הפקודה עד למתן פסק דין בערעור.

10. **ברע"פ 837/12 מדינת ישראל נ' גוסקוב** נקבע הכלל לפיו הוראת סעיף 129א(ב) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב - 1982, אינה חלה בעניינו של נאשם שנכח בעת שימוע גזר דינו: **"אין להלום את טענת הסניגוריה הציבורית כי יש לפרש את סעיף 129א(ב) כמציב חובה לקיים דיון... גם עיון מדוקדק בדיוני ועדת הכנסת מלמד, כי המחוקק לא מצא שיש מקום לקיום דיון בטרם יורה בית המשפט על ביצוע צו המאסר (ראה**

דיוני ועדת החוקה, חוק ומשפט מיו 22.5.00, עמ' 3-2; 29.7.03, עמ' 10-7; 8.9.05, עמ' 8-7). כך לדוגמה, במענה לנציג הסניגוריה הציבורית, עו"ד (כיום השופט) עמי קובו, אשר הציע כי תהא "לנאשם הזדמנות רגע לפני שהוא נכנס למאסר, או אחרי שהוא נכנס למאסר, לחזור אל השופט... אין לו פרוצדורה לחזור אל השופט; השיב יו"ר הועדה, ח"כ מיכאל איתן: "למה שתהיה לו? כמה פעמים הוא צריך לבוא אל השופט?" (פרוטוקול ועדת חוקה, חוק ומשפט מיום 29.7.03, עמ' 18). עם זאת, תוך שלנגד עיני המחוקק זכויות הנאשם, הוצע במסגרת דיוני הועדה מנגנון ההתראה שבסעיף 129(ג), המבקש לאזן בין האינטרסים השונים, ושלפיו לאחר שמוצא צו המאסר ובטרם ביצעו תינתן לחייב הודעה... הדגש הונח על מקרים שבהם הוטל המאסר חלף קנס שלא בנוכחות הנאשם".

כן ראה: בש"פ 7323/98.

11. ניתן היה לומר כי המסקנה מכל אלה הנה שבית משפט קמא, בדונו בבקשה מושא הערעור, לא היה חייב לקיים דיון במעמד הצדדים, שכן למערער ניתנו אין ספור הזדמנויות ועלה בידו לעכב את ביצוע פסק הדין מאז שנת 2010 ועד היום בטענות ממוחזרות, כאשר בכל פעם ביקש להשיב את הגלגל לאחור כאילו לא ניתנו פסקי דין בעניינו וכאילו לא נעשה דבר. בסופם של הליכים מרובים שהשתרעו על פני 10 (עשר) שנים, ניתן פסק דין בע"פ 66051-09-19 אשר הבהיר את המצב המשפטי באופן סופי (וכאמור - בר"ע שהוגשה - נדחתה), ועל המערער היה או לרצות מאסר חלף הקנס או לשלם הקנס. המערער מילט עצמו מביצוע פקודת מאסר על ידי פרעון - לכאורי - של פקודת מאסר באמצעות תשלום בכרטיס אשראי ולאחר מכן התכחש לעסקה והתשלום בוטל. מכאן, שלא ניתן לבוא בטרוניה עם החלטת בית משפט קמא, בשים לב להתנהלותו של המערער. עם זאת, ומאחר שהמערער העלה בבקשתו טענת התיישנות עונשו, פרט לשאלת ביצוע צו מאסר, יש מקום לקיים דיון בשאלה זו במעמד שני הצדדים. על כן, הערעור מתקבל במובן זה שעל בית משפט קמא לקיים דיון בבקשה מושא הערעור במעמד שני הצדדים. ככל שיומנו של בית משפט קמא מאפשר, ראוי לקיים הדיון בטרם תחילת הפגרה.

יוער ויודגש כי אין בהחלטה זו משום הבעת עמדה כלשהי לגבי טענת ההתיישנות אותה העלה המערער, ובית משפט קמא יפעל כחוכמתו.

ניתן היום, ד' אב תשפ"א, 13 יולי 2021, במעמד ב"כ המערער, המערער וב"כ המשיבה.

שירלי רנר, שופטת

אריה רומנוב, שופט

השופט רפי כרמל, סגן נשיא, אב"ד